

Asia C-224/24

**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä**

Jättämispäivä:

25.3.2024

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Consiglio di Stato (Italia)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

21.3.2024

Valittaja:

Società Eredi Raimondo Bufarini Srl – Servizi Ambientali

Vastapuolet:

Ministero dell'Interno

Ministero della Transizione Ecologica

Comitato tecnico regionale delle Marche

Coordinamento per l'uniforme applicazione sul territorio nazionale di cui all'art. 11 del D.Lgs. 105/2015 (asetuksen 105/2015 11 §:ssä tarkoitettu yhteensovittaminen yhdenmukaisen soveltamisen varmistamiseksi kansallisella alueella)

Muut osapuolet:

Regione Marche

FP

Pääasian kohde

Consiglio di Statoon tehty valitus Tribunale amministrativo regionale per le Marche (Marchen alueellinen hallintotuomioistuin, Italia) tuomiosta, joka koskee Marchen alueen teknisen komitean (Comitato tecnico regionale (C.T.R.) della Regione Marche, Italia)) valittajalle direktiivin 2012/18/EU kansallisen täytäntöönpanosäännösten nojalla antamaa virallista huomautusta.

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeudellinen perusta

Direktiivin 2012/18/EU 3 ja 7 artiklan tulkintaa koskeva SEUT 267 artiklaan perustuva ennakkoratkaisupyyntö. Erityisesti pyydetään tarkentamaan näiden säännösten tulkintaa suhteessa jätteenkäsittelylaitosten toiminnanharjoittajan käytäntöön vaarallisten aineiden määrän seurannassa sekä suhteessa kansalliseen lainsäädäntöön, jossa säädetään ainoastaan yhdestä tavasta ilmoittaa viranomaisille vaarallisten aineiden käsittelyyn liittyvistä tiedoista.

Ennakkoratkaisukysymykset

A) Onko direktiivin 2012/18/EU 3 artiklan 12 alakohdassa tarkoitettu ”vaarallisten aineiden olemassaolon” määritelmä esteenä käytännölle, jossa jätteenkäsittelylaitoksessa olevien vaarallisten aineiden määrien arviointi toteutetaan toiminnanharjoittajan täytäntöön panemalla toimintamenettelyllä (joka pannaan tarvittaessa täytäntöön direktiivin 2008/98/EY 23 artiklassa tai direktiivin 2010/75/EU 4 artiklassa tarkoitettulla luvalla), jossa jäte luokitellaan direktiivin 2012/18/EU 3 artiklan 11 alakohdassa tarkoitetuksi seokseksi ja joka käsittää laitoksissa olevien vaarallisten aineiden määrän jatkuvan seurannan sekä takaa, että direktiivin 2012/18/EU liitteeseen I sisältyvässä sarakkeessa 2 säädettyä alarajaa ja sarakkeessa 3 säädettyä ylärajaa ei ylitetä?

B) Onko direktiivin 2012/18/EU 7 artikla, jossa säädetään, että toiminnanharjoittaja on velvollinen lähettämään ”toimivaltaiselle viranomaiselle ilmoitu[ksen]”, joka sisältää saman direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa luetellut tiedot, ja kun sitä tulkitaan vapaan kilpailun ja sijoittautumisvapauden periaatteiden valossa, esteenä asetuksen nro 105/2015 13 §:n 1, 2 ja 5 momentin kaltaiselle säännökselle, jossa säädetään, että tiedot voidaan ilmoittaa yksinomaan ”liitteeseen 5 sisältyvän mallin mukaisesti laaditulla ilmoituksella” (1 momentti), joka on ”allekirjoitettu voimassa olevan lainsäädännön mukaisella omavarmennusmenetelmällä” (2 momentti) ja jonka ”toiminnanharjoittaja lähettää sähköisesti 1 momentissa tarkoitetuille vastaanottajille käyttämällä sähköisiä lähetysoikeuksia ja -välineitä, jotka annetaan käyttöön suuronnettomuuksia mahdollisesti aiheuttavien 5 §:n 3 momentissa tarkoitettujen tuotantolaitosten luettelon osalta”, tai ”yksinomaan sähköisellä allekirjoituksella varustetulla varmennetulla sähköpostilla” (5 momentti), ja jossa suljetaan pois ilmoittamistapa, joka toteutetaan ”toiminnanharjoittajan täytäntöön panemalla toimintamenettelyllä”, joka käsittää laitoksissa olevien vaarallisten aineiden määrän jatkuvan seurannan sekä takaa, että direktiivin 2012/18/EU liitteeseen I sisältyvässä sarakkeessa 2 säädettyä alarajaa ja sarakkeessa 3 säädettyä ylärajaa ei ylitetä?

Unionin oikeus, johon viitataan

Vaarallisista aineista aiheutuvien suuronnettomuusvaarojen torjunnasta sekä neuvoston direktiivin 96/82/EY muuttamisesta ja myöhemmästä kumoamisesta

4.7.2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2012/18/EU (jäljempänä direktiivi 2012/18) 3 ja 7 artikla.

Kansallinen oikeus, johon viitataan

Vaarallisista aineista aiheutuvien suuronnettomuusvaarojen torjunnasta annetun direktiivin 2012/18/EU täytäntöönpanosta 26.6.2015 annettu asetus nro 105 (Decreto legislativo del 26 giugno 2015, n. 105 – Attuazione della direttiva 2012/18/UE relativa al controllo del pericolo di incidenti rilevanti connessi con sostanze pericolose (jäljempänä asetus 105/2005) eli ns. Seveso-säännöstö (sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla asetuksilla: vuonna 1988 annettu tasavallan presidentin asetus nro 175, jolla ns. ensimmäinen Seveso-direktiivi 82/501/ETY saatettiin osaksi kansallista oikeutta; vuonna 1999 annettu asetus nro 334, jolla ns. Seveso II -direktiivi 96/82/EY saatettiin osaksi kansallista oikeutta; asetuksen nro 105/2015, jolla niin sanottu Seveso III -direktiivi 2012/18/EU saatettiin osaksi kansallista oikeutta): 3 ja 13 §.

Asetuksen 105/2015 3 §:n n kohdassa määritellään ”vaarallisten aineiden olemassaolon” käsite ja pannaan siten täytäntöön direktiivin 2012/18/EU 3 artiklan 12 alakohta.

Direktiivin 2012/18/EU 7 artiklan 1 ja 2 kohta on puolestaan pantu täytäntöön asetuksen 105/2015 13 §:llä, jossa toiminnanharjoittaja veloitetaan ”lähettämään 5 momentissa tarkoitetuilla tavoilla” eli joko ”sähköisessä muodossa käyttämällä sähköisiä lähetyspalveluja ja -välineitä, jotka annetaan käyttöön suuronnettomuuksia mahdollisesti aiheuttavien 5 §:n 3 momentissa tarkoitettujen tuotantolaitosten luettelon osalta”, tai ”yksinomaan sähköisellä allekirjoituksella varustetulla varmennetulla sähköpostilla” ”ilmoitus, joka laaditaan [edellä mainitun asetuksen] liitteeseen 5 sisältyvän mallilomakkeen mukaisesti” ja johon on sisällytettävä 13 §:n 2 momentissa luetellut tiedot. Ilmoitus on allekirjoitettava sähköisellä omavarmennusmenetelmällä, jolla varmistetaan rikosoikeudellinen vastuu vilpillisten ilmoitusten varalta (hallinnollisia asiakirjoja koskevien lakien ja asetusten koonnoksesta 28.12.2000 annetun tasavallan presidentin asetuksen nro 445 46, 47 ja 76 § (decreto del Presidente della Repubblica del 28 dicembre 2000, n. 445 – Testo unico delle disposizioni legislative e regolamentari in materia di documentazione amministrativa), ja mainitulla pykälällä suljetaan pois muut vastaavat ilmoittamistavat, joilla ei varmisteta rikosoikeudellista vastuuta.

Asetuksella 105/2015 ja sen liitteillä tätä nykyä vahvistetun Italian lainsäädännön nojalla:

- Seveso-säännöstöä ei sovelleta tuotantolaitoksiin, joissa sijaitsevat vaaralliset aineet eivät ylitä sarakkeen 2 mukaista raja-arvoa (alaraja)
- jos sitä vastoin vaarallisten aineiden esiintyminen on sarakkeen 2 mukaisen raja-arvon (alaraja) ja sarakkeen 3 mukaisen raja-arvon (yläraja) välillä, sovelletaan ns. ”alempaan tason tuotantolaitoksia” koskevia säännöksiä

– jos sarakkeen 3 mukainen raja-arvo ylittyy, lainsäädäntöä sovelletaan kokonaisuudessaan (ns. ylemmän tason tuotantolaitokset) (ks. asetuksen 105/2015 3 §).

Yhteenveto tosiseikoista ja menettelystä

- 1 Pääasian valittaja hallinnoi nestemäisten vaarallisten ja vaarattomien jätteiden käsittelylaitosta toimivaltaisen alueviranomaisen myöntämän ympäristöluvan nojalla. Asianomaisella yrityksellä on luvan nojalla oikeus varastoida 800 tonnia vaarallista jätettä sekä käsitellä 200 tonnia tällaista jätettä päivässä.
- 2 Marchen alueen palokunnan (Vigili del Fuoco delle Marche, Italia) pääjohtaja perusti 7.11.2019 alueen teknisen komitean puheenjohtajana työryhmän, jonka tehtävänä oli laatia selvitys vaarallisista aineista aiheutuvien suuronnettomuusvaarojen torjuntaa koskevan lainsäädännön sovellettavuudesta valittajan hallinnoimaan laitokseen. Työryhmä totesi selvityksen perusteella, että kyseistä jätteenkäsittelylaitosta ei voida jättää mainitun lainsäädännön soveltamisalan ulkopuolelle.
- 3 Marchen alueen tekninen komitea hyväksyi työryhmän päätelmät 28.5.2020 tekemällään päätöksellä sekä kehotti valittajaa noudattamaan mainittua lainsäädäntöä. Saatuaan tiedon siitä, että valittaja oli ottanut käyttöön tuotantolaitoksessa olevien vaarallisten aineiden valvontaa koskevan uuden menettelyn, tekninen komitea kehotti uudelleen 24.11.2020 tekemällään päätöksellä valittajaa noudattamaan lainsäädäntöä tai vaihtoehtoisesti rajoittamaan laitoksessa olevien polttoainesäiliöiden käyttöä säädettyjen raja-arvojen ylittymisen välttämiseksi.
- 4 Valittaja valitti 24.11.2020 tehdystä päätöksestä Tribunale amministrativo regionale per le Marche (Marchen alueellinen hallintotuomioistuim, Italia), joka hylkäsi valituksen 23.6.2021 antamallaan tuomiolla.
- 5 Valittaja valitti tuomiosta ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen eli Consiglio di Statoon (Italia). Valittaja pyysi erityisesti ennakkoratkaisukysymyksen esittämistä unionin tuomioistuimelle siitä, onko tuotantolaitoksen toiminnanharjoittajalla direktiivin 2012/18/EU 3 artiklan 12 alakohdassa tarkoitettujen tuotantolaitoksessa olevien vaarallisten aineiden yksilöimiseksi oikeus ottaa käyttöön hallinnoimassaan jätteenkäsittelylaitoksessa olevien vaarallisten aineiden määrien seurantamenettely, jotta saman direktiivin liitteeseen I sisältyvissä sarakkeissa 2 ja 3 vahvistettuja raja-arvoja ei ylitetä.
- 6 Consiglio di Stato lykkäsi asian käsittelyä vuonna 2022 antamallaan ei vielä lainvoimaa saaneella ratkaisulla nro 490 sekä esitti Euroopan unionin tuomioistuimelle seuraavat kolme asiassa C-144/22 kohteena ollutta ennakkoratkaisukysymystä:

- 7 A) Tarkoittaako SEUT 267 artiklan oikeanlainen tulkinta sitä, että kansallisen tuomioistuimen, jonka ratkaisuihin ei kansallisen lainsäädännön mukaan saa hakea muutosta, on esitettävä ennakkoratkaisukysymys käsiteltävässä pääasiassa merkityksellisen [unionin] oikeuden tulkinnasta myös silloin, kun asianomaiselle unionin säännökselle – annettavasta merkityksestä ei ole epäilystä, vaikka muiden tuomioistuinten menettelyn perusteella ei voida osoittaa yksityiskohtaisesti ja subjektiivisesti, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tekemä tulkinta on sama kuin identtistä kysymystä käsitelleiden muiden jäsenvaltioiden tuomioistuinten ja unionin tuomioistuimen mahdollisesti tekemä tulkinta?
- 8 B) Voidaanko SEUT 267 artiklaa tulkita – tuomioistuinten riippumattomuuden ja oikeudenkäyntien kohtuullisen keston perustuslaillisten ja Euroopan unionin arvojen turvaamiseksi – siten, että se on esteenä sille, että ylimpään kansalliseen tuomioistuimeen, joka on käsitellyt ja hylännyt pyynnön esittää Euroopan unionin oikeuden tulkintaa koskevan ennakkoratkaisupyynnön, sovelletaan automaattisesti tai yksistään kanteen nostaneen osapuolen harkinnan perusteella siviilioikeudellista vastuuta koskevaa menettelyä ja kurinpitomenettelyä?
- 9 C) Onko direktiivin 2012/18/EU 3 artiklan 12 alakohdassa tarkoitettu ”vaarallisten aineiden olemassaolon” määritelmä esteenä käytännölle, jossa jätteenkäsittelylaitoksessa olevien vaarallisten aineiden määrän arviointi toteutetaan toiminnanharjoittajan täytäntöön panemalla toimintamenettelyllä (joka pannaan tarvittaessa täytäntöön direktiivin 2008/98/EY 23 artiklassa tai direktiivin 2010/75/EU 4 artiklassa tarkoitettulla luvalla), jossa jäte luokitellaan direktiivin 2012/18/EU 3 artiklan 11 alakohdassa tarkoitetuksi seokseksi ja joka käsittää laitoksissa olevien vaarallisten aineiden määrän jatkuvan seurannan sekä takaa, että direktiivin 2012/18/EU liitteeseen I sisältyvässä sarakkeessa 2 säädettyä alarajaa ja sarakkeessa 3 säädettyä ylärajaa ei ylitetä?
- 10 Unionin tuomioistuin totesi 15.12.2022 asiassa C-144/22 antamallaan määräyksellä tiivistetysti seuraavaa:
- 11 a) Ensimmäisestä kysymyksestä, että kansallinen tuomioistuin voi unionin tuomioistuimen määräyksen 36–42 kohdassa mainittujen tulkintaperusteiden sekä 43–45 kohdassa esitettyjen näkökohtien valossa pidäytyä ennakkoratkaisupyynnöstä, jos ”se on vakuuttunut siitä”, että ”muut asiaa ylimpänä oikeusasteena käsitelleet jäsenvaltioiden tuomioistuimet ja unionin tuomioistuin jakavat sen näkemyksen”.
- 12 b) Toisesta kysymyksestä, että yksinomaan kansallisen tuomioistuimen, joka ”vastaa annettavasta ratkaisusta”, tehtävänä on arvioida ennakkoratkaisun tarpeellisuutta ja merkityksellisyyttä ja että unionin tuomioistuimen ei tarvitse antaa ratkaisua, jos ”pyydettyllä tulkinnalla ei ole mitään yhteyttä tosiseikkoihin tai pääasian kohteeseen [tai] jos kysymys on hypoteettinen” (määräyksen C-144/22 57 kohta).

- 13 c) Kolmannesta kysymyksestä, joka laadittiin siltä varalta, että unionin tuomioistuin vastaisi aiempiin kysymyksiin kieltävästi, unionin tuomioistuin totesi, että ennakkoratkaisupyyntöä käy ilmi, että kolmas kysymys esitettiin vain siltä varalta, että ensimmäiseen kysymykseen vastattaisiin myöntävästi, ja että kolmanteen kysymykseen ei ollut tarpeen vastata ensimmäiseen kysymykseen annetun vastauksen vuoksi.
- 14 Asia oli jälleen Consiglio di Stato ratkaistavana.
- 15 Valittaja (valittaja myös Consiglio di Stato) pyysi uudelleen ennakkoratkaisua 19.6.2023 päivätyllä kirjelmällä.
- 16 Consiglio di Stato toteaa unionin tuomioistuimen asiassa C-144/22 esitetyistä kolmesta kysymyksestä antamien tietojen perusteella kahdesta ensimmäisestä kysymyksestä, jotka koskevat ennakkoratkaisupyyntöä luonnetta ja tuomioistuinten siviilioikeudellista vastuuta koskevan Italian kansallisen lainsäädännön erityispiirteitä, että unionin tuomioistuimen antamat vastaukset on otettava huomioon ja että kysymys on voitava ratkaista sen antamien tietojen kanssa yhteensopivan tulkinnan turvin.
- 17 Erityistä lainsäädäntöä (ns. Seveso-säännöstöä) koskevasta kolmannesta kysymyksestä Consiglio di Stato on sitä mieltä, että se, että on yhä asian ratkaisun kannalta merkityksellisiä tulkintaepäilyksiä, jotka liittyvät erityisesti direktiivin 2012/18/EU 3 artiklan 12 alakohdassa tarkoitettuun ”vaarallisten aineiden olemassaolon” käsitteeseen sekä saman direktiivin 7 artiklaan sisältyvään käsitteeseen ”toimivaltaiselle viranomaiselle tehtävä ilmoitus”, edellyttää poikkeuksellisesti uuden ennakkoratkaisupyyntöä esittämistä unionin tuomioistuimelle.

Pääasian asianosaisten keskeiset perustelut

- 18 Valittaja vetoaa siihen, että ”Seveso-säännöstöllä” on voitava mahdollistaa se, että jätteenkäsittelylaitoksen toiminnanharjoittaja voi osoittaa, että vaarallisten aineiden esiintyminen sen tuotantolaitoksessa ei missään vaiheessa ylitä ”alarajaa” tuotantolaitoksessa olevien aineiden jatkuvan seurannan käsittävän hallinnointijärjestelmän ansiosta. Euroopan unionin oikeus on valittajan mukaan esteenä Italian lainsäädännön kaltaiselle säännöstölle, jolla kielletään muut kuin edellä esitetyt tietojen lähettämistavat.

Yhteenveto ennakkoratkaisupyyntöä perusteluista

- 19 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan on ratkaisevan tärkeää selventää direktiivin 2012/18/EU 3 artiklan 12 alakohdassa määriteltyä ja kansalliseen lainsäädäntöön sisällytettyä ”vaarallisten aineiden olemassaolon” käsitettä.

- 20 Yhtä ratkaisevaa on tulkita direktiivin 2012/18/EU 7 artiklan 1 ja 2 kohtaa; mainitussa artiklassa todetaan, että ”jäsenvaltioiden on vaadittava toiminnanharjoittajaa lähettämään toimivaltaiselle viranomaiselle ilmoitus, jossa on” muun muassa ”tiedot, joiden avulla vaaralliset aineet, joita tuotantolaitoksessa on tai voi olla, ja näiden aineiden luokka voidaan tunnistaa”.
- 21 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii erityisesti sellaisen kansallisen täytäntöönpanosäännösten yhteensopivuutta unionin oikeuden kanssa, jossa säädetään, että toiminnanharjoittaja veloitetaan ”lähettämään 5 momentissa tarkoitetuilla tavoilla – ilmoitus, joka laaditaan liitteeseen 5 sisältyvän mallilomakkeen mukaisesti” ja johon on sisällytettävä 13 §:n 2 momentissa luetellut tiedot, ja jossa sallitaan siten ainoastaan yksi tietojen välittämistapa.
- 22 Direktiivin säännöksessä jätetään yhtäältä jonkinasteista harkintavaltaa täytäntöönpanoa koskeissa valinnoissa ja keskitytään ainoastaan järjestelmän ”tehokkuuteen”, mutta toisaalta se ei näytä olevan esteenä jäsenvaltioiden mahdollisuudelle valita ”vain yksi” tietojen ilmoittamistapa.
- 23 Direktiivin säännöksessä toiminnanjohtajalle annetaan mahdollisuus tehdä ”ilmoitus”, eikä direktiivissä käytetty ilmaisu näytä edellyttävän ennalta määrättyä tapaa: tämä näkökohta vaikeuttaa direktiivin säännösten tulkintaa, mikä saattaa synnyttää eroja unionin oikeuskäytännöissä unionin tuomioistuimen asiassa C-144/22 antaman määräyksen 37 kohdassa tarkoitetun arviointiperusteen valossa.
- 24 Sen enempää asian asianosaiset kuin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuinkaan eivät ole havainneet mainittavia eroja direktiivin eri kieliversioissa unionin tuomioistuimen asiassa C-144/22 antaman määräyksen 40 kohdassa täsmennetyin valossa.
- 25 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan unionin lainsäädännön yhteydessä on kuitenkin vaikeaa tulkita ilmaisua ”ilmoitus”, sillä vaikka yhtäältä voidaan ajatella, että ilmaisu pitäisi ymmärtää kunkin kansallisen lainsäätäjän säätämässä tarkoituksessa, voidaan toisaalta ajatella, että ”ilmoitus” tarkoittaa, että toiminnanharjoittaja voi käyttää mitä tahansa tiedonvälityksen muotoa (unionin tuomioistuimen asiassa C-144/22 antaman määräyksen 41 kohta, jonka mukaan unionin oikeudessa käytetään ”sille ominaista terminologiaa sekä itsenäisiä käsitteitä”).
- 26 Edellä esitetyn suuntaisesti voidaan esittää, että unionin direktiivillä – kun sitä tulkitaan myös kilpailua ja sijoittautumisvapautta koskevien perustamissopimuksen periaatteiden mukaisesti – kansalliselle lainsäätäjälle ei anneta oikeutta vaatia ”yhtä ainoaa tapaa” (sähköinen omavarmennusmenetelmä, jolla varmistetaan rikosoikeudellinen vastuu vilpillisten ilmoitusten varalta) sulkemalla pois muut valvonta- ja seurantamenetelmät, jotka ovat teknisesti innovatiivisempia ja kehittyneempiä, rajoittavat vähemmän kilpailua unionin alueella ja ovat yhtä tehokkaita mutta yksinkertaisempia ja edullisempia yrityksille.

- 27 Consiglio di Stato huomauttaa, että kysymys on merkityksellinen, sillä jos unionin tuomioistuin ratkaisee asian siten, että direktiivin 2012/18/EU 7 artikla on esteenä (tai ei ole esteenä) kansalliselle lainsäädännölle, jossa säädetään ainoastaan yhdestä tiedonvälitystavasta, Consiglio di Stato arvioi paitsi sitä, oliko Italian hallintoviranomaisen velvollisuutena antaa valittajalle oikeus (tai kieltäytyä siitä) välittää tiedot eri tavalla, myös riitautetun virallisen huomautuksen lainmukaisuutta.
- 28 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pitää suotavana unionin tuomioistuimen ratkaisua edes liitännäisesti myös kysymyksessä, joka oli jo aiheena asiassa C-144/22 esitetyissä kahdessa ensimmäisessä kysymyksessä, jotka koskivat ennakkoratkaisupyyntöä luonnetta sekä sellaisen Italian kansallisen lainsäädännön ominaispiirteitä, jossa säädetään tuomioistuinten siviilioikeudellisesta vastuusta silloin, kun nämä eivät esitä ennakkoratkaisupyyntöä asiassa, jossa se on pakollista (vuonna 1988 annetun lain nro 117 2 §:n 3-bis momentti).
- 29 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin – joka panee merkille yhtäältä unionin tuomioistuimen ensimmäisestä edellä mainitusta kysymyksestä ilmaiseman tiukan kannan sekä toisaalta saman tuomioistuimen toisesta kysymyksestä esittämän ratkaisun, jonka mukaan sen tutkittavaksi ottamisen edellytykset selvästi puuttuvat – katsoo, että sen on voitava yksilöidä itsenäisesti tulkintaperiaate tältä osin etsimällä ratkaisua unionin lähteistä sekä unionin tuomioistuimen (erityisesti asiassa C-561/19, Consorzio Italian Management) ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen jo aiemmin tekemistä pohdinnoista sekä Ruotsissa lokakuussa 2023 pidetyssä ACAn (Euroopan unionin korkeimpien hallinto-oikeuksien yhdistys) virallisessa kokouksessa muiden Euroopan maiden korkeimpien hallinto-oikeuksien kanssa tehdystä vertailusta.
- 30 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin painottaa Italian tuomioistuinten myös ennakkoratkaisupyyntöjen kautta unionin tuomioistuimen ja Euroopan maiden tuomioistuinten väliseen yleiseurooppalaiseen vuoropuheluun tuomaa tärkeää panosta.
- 31 Toisaalta se toteaa, että Italian tuomioistuinten ja etenkin Consiglio di Staton esittämien ennakkoratkaisupyyntöjen suuri määrä verrattuna muiden jäsenvaltioiden ylimpien (hallinto-) tuomioistuinten esittämien ennakkoratkaisupyyntöjen määrään osoittaa, että tuomioistuimet saattavat käyttää ennakkoratkaisupyyntöjä ”itsepuolustuksena” ja automaattisesti myös tapauksissa, joissa yksittäistapauksessa sovellettava kansallinen lainsäädäntö ei *acte clair* -periaatteiden mukaan herätä epäilyä sen yhteensopivuudesta unionin lainsäädännön kanssa. Tämä voi johtua siitä, että tuomioistuinten vastuuta koskeva Italian lainsäädäntö saattaa vaikuttaa kansallisen tuomioistuimen näkemykseen ja saada tämän esittämään kysymyksiä, joiden tutkittavaksi ottamisen edellytykset katsotaan selvästi puuttuvan, ainoastaan sillä perusteella, että jotkin asian osapuolet vetoavat mahdollisuuteen nostaa

vahingonkorvauskanne, jos ennakkoratkaisupyyntöä ei ole esitetty (ks. 12.12.2023 asiassa C-407/23 annettu tuomio).

- 32 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan unionin tuomioistuin täsmentää tuomiossaan C-561/19, Consorzio Italian Management (erityisesti 50, 51 ja 53–55 kohta), että jos ennakkoratkaisupyynnön esittäminen on ”pakollista”, tuomioistuimeen ei kohdistu ”ennakkoratkaisupyynnön automaattista esittämistä koskeva velvollisuus” vaan velvollisuus ”ratkaista ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskeva vaatimus ja perustella” sen esittämättä jättämisen perusteena olevat olosuhteet *acte clair*- ja *acte éclairé* -tapauksia sekä osapuolten ennakkoratkaisukysymyksenä osoittaman kysymyksen merkityksellisyyttä koskevan unionin vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti.
- 33 Edellä esitettyjä päätelmiä vahvistavat Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen vahvistamat periaatteet (Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 20.9.2011, 3989/07 ja 38353/07, Ullens de Shooten ja Rezabek v. Belgia; Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 10.4.2012, 4832/04, Vergauwen ym. v. Belgia, 87–106 kohta sekä erityisesti perustelujen 89–91 kohta). Etenkin viimeksi mainitussa tuomiossa Euroopan ihmisoikeustuomioistuin totesi, että ennakkoratkaisupyynnön esittämättä jättämisen perusteleminen riitti estämään Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kohdan rikkomisen.
- 34 Jos kansallinen tuomioistuin siis nimenomaisesti perustelee ennakkoratkaisupyynnön esittämättä jättämisen, tuomioistuimelle ei voi syntyä vahingonkorvausvastuuta ja/tai kurinpidollista vastuuta, sillä muutoin loukattaisiin oikeuslaitoksen riippumattomuutta.
- 35 Yhteenvetona todettakoon, että edellä esitetyn näkemyksen mukaan on niin, että arvioitaessa tuomioistuimen mahdollista vastuuta tilanteessa, jossa se ei pyydä ennakkoratkaisua unionin tuomioistuimelta, on otettava huomioon ainoastaan se, onko ennakkoratkaisupyynnön esittämättä jättämistä koskevassa päätöksessä noudatettu perusteluvollisuutta.